

I MƏQALƏ

Qələbədən 5 il sonra

Nəinki bütün Azərbaycan, həm də bütün Türk dünyası 2025-ci il 8 Noyabr Hərbi paradını heç zaman unutmayacaq. Bunun səbəbləri çoxdur. Ancaq başlıca siyasi, geo-siyasi və hərbi güc mesajları olduqca vacib faktordur. Onların ümumi xarakteri həmin gün Bakıdan dünyaya dövlət başçısının verdiyi tarixi mesajların məzmunu ilə bağlıdır. Bu, müstəqil bir dövlətin prezidentinin ölkə ərazisini bərpa etdikdən və tam suverenliyə nail olduqdan sonra baş verənlərə və gələcəyə baxış vizyonunun özəllikli prizmasında ayrıca aktuallıq kəsb edir.

Möhtəşəm tarixi qələbədən 5 il sonra Bakı parad prizmasından necə görünürdü? Prezident İlham Əliyevin paradda etdiyi tarixi nitqinin mahiyyəti və ruhundan bu suala cavab tapmaq mümkündür!

Müttəfiqliyə sadiqlik

Azərbaycan Prezidenti nitqinin əvvəlində vurğulamışdır: “Bu gün bizim paradda əziz qardaşım, Türkiyə Cümhuriyyətinin cümhurbaşqanı hörmətli Rəcəb Tayyib Ərdoğan iştirak edir. Əziz qardaşım İkinci Qarabağ müharibəsinin ilk saatlarından başlayaraq Azərbaycana, Azərbaycan xalqına, Azərbaycan Ordusuna öz dəstəyini göstərirdi. Onun verdiyi siyasi və mənəvi dəstək bizə əlavə güc verirdi, bizi ruhlandırırdı. Qardaş Türkiyə xalqı hörmətli Prezident Ərdoğanın liderliyi ilə Azərbaycana müntəzəm olaraq dəstək göstərmişdir. Müharibə zamanı onun “Azərbaycan tək deyil, Türkiyə Azərbaycanın yanındadır!” deməsi bütün dünyaya çox ciddi mesaj idi. Azərbaycan xalqı bu qardaş dəstəyini heç vaxt unutmayacaq”.

Prezident İlham Əliyev, sözün həqiqi mənasında, Azərbaycan dövlətçilik ənənəsi və xalqın tarixi mənəvi-mədəni-əxlaqi ənənəsi müstəvisində nümunəvi fikir söyləmişdir. Dövlət başçısı səminiyyətlə vurğulamışdır ki, Azərbaycan xalqının mənəvi dəyərlərindən qidalanan Azərbaycan dövlətçilik və liderlik ənənəsində qədrbilənlik, dost və qardaşa sədaqətliklik həmişə birinci sırada yer almışdır. Vətən müharibəsində Türkiyə rəhbərliyi və xalqının Azərbaycan dövləti və xalqının, onun güclü liderinin yanında olmasını heç zaman unutmayacağıq və həmişə şükranlıqla yad edəcəyik!

Bu mövqenin siyasi liderlik və dövlətçilik kontekstlərində geosiyasi anlamı böyük və dərinidir. Hə şeydən öncə, Azərbaycan Prezidenti milli dövlətçiliyimizə fayda verən hər bir addımı yüksək qiymətləndirdiyini vurğulamışdır. Yəni həmişə olduğu kimi, indi də Azərbaycan Prezidenti milli dövlətçilik maraqları mövqeyindən çıxış etmişdir.

Bundan başqa, İlham Əliyev müstəqil Azərbaycan dövlətinin siyasi, hüquqi, mənəvi, mədəni, geosiyasi dəyərlərə çox ciddi yanaşdığını bir daha göstərmişdir. Onun əsas əlamətlərindən biri Azərbaycan dövlətinin Şuşa Bəyannaməsinin hər bir bəndinə ciddi dövlət münasibəti göstərməsidir. Prezident İlham Əliyev qalib lider kimi bunu xüsusi vurğulamaqla, hər şeydən öncə, müstəqil demokratik və hüquqi dövlətin rəhbəri olduğunu bir daha sübut etmişdir.

Bununla İlham Əliyev dövlət başçısı kimi etibarlı və yüksək etimada layiq milli lider olduğunu göstərmişdir. Məlumdur ki, vurğulanan keyfiyyətlər müasir geosiyasi təlimlərdə və liderologiyada olduqca vacib faktorlar hesab olunurlar.

Türkiyə əsgəri paradda

Bunların məntiqi fonunda Prezident İlham Əliyevin nitqində ifadə edilmiş aşığıdakı fikirlər tarixi əhəmiyyətlidir. Dövlət başçısı bəyan etmişdir: “Müharibədən və şanlı Zəfərimizdən bir il sonra tarixi Şuşa şəhərində Türkiyə və Azərbaycan prezidentləri Şuşa Bəyannaməsinə imzalayaraq bizim əlaqələrimizi ən yüksək zirvəyə – müttəfiqlik səviyyəsinə qaldırmışlar. Bu gün bizim Hərbi paradda Türkiyə hərbiçilərinin iştirakı birliyimizin növbəti təzahürüdür”.

Bu fikirlər etnik qardaşlıqdan dövləti müttəfiqliyə hüquqi keçidin nümunəsidir. Azərbaycan Prezidenti Türkiyə ilə qardaşlığın əhəmiyyətinə diqqət edərək, dövlətlərələri münasibətlərdə beynəlxalq hüquq normalarının çərçivəsində fəaliyyət göstərəcəklərini dünyaya bəyan etmişdir. Türkiyə hərbiçilərinin Bakıdakı Paradda iştirakının da əsl monarı və hüquqi qiyməti bu kontekstdə dərək edilməlidir. Yeni digərələrindən fərqli olaraq Azərbaycan paytaxtı qardaş ölkənin belə hərbi qüvvələrinə Vətən savaşında qalib gəlmiş dövlətin baş şəhəri olaraq qürur və alın açıqlığı ilə salamlayır! Türkiyə və Pakistan hərbiçilərinin paradda iştirakı bu anlamda “Azərbaycan ordusu qardaşımızdır, onun gücünə və qüdrətinə tam inanırıq, bu ordu möhtəşəm Zəfər əldə etmişdir ki, qarşısında baş əyirlik!” mənasını verir. Avrasiyada bir ölkənin hərbi paradında digər dövlətlərin hərbi kontingentinin iştirakını bu cür dəyərləndirmək nümunəsinə yoxdur!

Buradan beş il müddətində Azərbaycanın hərbi qüdrətinin statusunun transformasiyasının bir vacib aspekti haqqında nəticə çıxara bilərik.

Qalib ordunun yeni obrazı

Bu obraz Prezident İlham Əliyevin aşığıdakı tarixi mesajından aydın görünür. Əlka rəhbəri fikirlərinə davam edərək ifadə etmişdir: “Beş il bundan əvvəl Zəfər paradında da əziz qardaşım Rəcəb Tayyib Ərdoğan bizimlə bərabər idi. Bu gün isə bizimlə bərabər digər əziz qardaşım iştirak edir. Qardaş Pakistanın Baş naziri Məhəmməd Şəhbaz Şərif bizim qonağıımızdır. Pakistan dövləti və xalqı 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı Azərbaycana dəstək və həmrəylik

Qalibiyyət şərafinə paradda Prezidentin strateji mesajları

göstərmişdir. Bu gün ilk dəfə olaraq Azadlıq meydanında Pakistan hərbiçiləri də bizimlə bərabər iştirak edirlər. Bu, üç ölkənin – Azərbaycan, Türkiyə, Pakistan xalqlarının, ordularının birliyinin təzahürüdür”.

Liderologiyanın prinsiplərindən bu fikirlərin semantikasına baxaq. Zamanca xronoloji olaraq Prezident İlham Əliyev Qələbədən sonra keçən beş ildə Azərbaycan dövlətçiliyinə və onun hərbi gücünə olan baxışların necə dəyişdiyini konkret ifadə etmişdir. İlk Qələbə paradında Türkiyə Prezidenti R.T.Ərdoğan iştirak edirdi. Azərbaycan və Türkiyə prezidentləri bayraqlarımız və əsgərlərimiz kimi qoşa dayanmışdılar. Azərbaycanın əldə etdiyi Zəfəri böyük qürur hissi ilə daxilə yaşayırdılar! Hər ikisi şən, gülürlə və nikbin idilər! Bu mənərə yaddan çıxmırdı, lakin qarşısdağı illərdə nail olacağı bilinirdi.

Məhz bu aspektdən beş il öncəki Qələbə Paradı ilə indikini müqayisə edəndə Qalib Ordunun Qalib Ali Baş Komandanının fəaliyyəti sayəsində çox şeyin inkişaf etdiyini aydınca gördük. Prezident İlham Əliyevin yığcam formada beş ildən sonra Türkiyə Prezidenti ilə bərabər Pakistanın Baş nazirinin iştirakını vurğulamasının siyasi-diplomatik anlamının sərhədləri həmin qənaət işığında təsəvvür edilə bilər. Yəni birinci Qələbə paradında iki qardaş yan-yana dayanmışdı, beşillik gərgin fəaliyyətdən sonra üç qardaş yan-yana, əl-ələ Qələbə paradını izləyirlər! Eyni zamanda, onlar bir yerdə üç qardaş dövlətin hərbi güclərinə vahid bucaq altında baxa bilirlər!

Etiraf edək ki, Türkiyə və Pakistan kimi çox güclü xüsusi təyinatlıları olan dövlətlərin əsgərlərindən Azərbaycan xüsusi təyinatlıların əsgərlərinin qüdrəti zərər qədər də az deyildir! Azərbaycan əsgəri yüksək hazırlıqlı qalib savaşçı kimi Paradda əzmkarlıqla addımlayırdı! Bu mənərəni seyr etmək İlham Əliyev qədər R.T.Ərdoğan və Pakistanın Baş naziri M.Ş.Şərif də yüksək zövq verirdi.

Bu mənərə Prezident İlham Əliyevin yorulmadan və intensiv surətdə son 5 ildə yeritdiyi siyasi-diplomatik fəaliyyətin birbaşa məntiqi nəticəsidir! Azərbaycanın dövlət başçısı rəhbəri olduğu müstəqil dövlətin identikliyinə tam layiqincə və bütün çalarları ilə yüksək səviyyədə təmsil edə bilməmişdir! Məhz buna görə də beş il əvvəl iki qardaş kürsüdən Azərbaycan ordusunun qüdrətindən zövq alırdısa, 2025-ci ildə qardaşların kürsüdəki sayı üç oldu! Bununla yanaşı, Paradda Qazaxistan, Qırğızistan, Özbəkistan, Slovakiya, Səudiyyə Ərəbistanı və Serbiya hərbi rəhbərliyinin yüksək səviyyəli təmsilçiləri iştirak edirdilər. Azərbaycan Prezidentinin paraddakı tarixi nitqinin başlanğıcı məhz bu irəliləyişin möhtəşəm təsbiti oldu!

Müstəqil siyasətin qələbə ünvanı

Təcrübə göstərir ki, Azərbaycan Prezidenti həmişə çıxışlarından siyasi varisiyə ayrıca önəm verir. Bu gün əldə edilən nailiyyətlərdə dövlət başçısı illərlə toplanan təcrübənin yeri və rolunu xüsusi vurğulayır. Azərbaycan lideri Paraddakı nitqində də bu qaydaya sadiq qalmışdır. Lakin keçilən yolu Vətən müharibəsindəki qələbə kontekstində dolğun izah etmişdir. Bu baxımdan Hərbi paraddakı nitqində 1993-cü ildən başlayaraq Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etmək istiqamətində həyata keçirilən siyasətin mühüm məqamları üzərində dayanmışdır.

İlham Əliyev Ermənistanın Azərbaycanı bu fəaliyyətini anlamadığını vurğulamışdır. Dövlət başçısı nitqində demişdir: “Ermənistan isə düzgün nəticə çıxara bilməmişdir və İkinci Qarabağ müharibəsi ərafə-

sində daha da azğılaşmışdı, bizə qarşı yeni ərazi iddiaları ilə çıxış etməyə başlamışdı. Onlar bizi yeni müharibə ilə hədələyirdilər. Hətta deyirdilər ki, onlar yeni torpaqlar uğrunda yeni müharibə aparacaqlar və Azərbaycanı tam işğal edəcəklər”.

Lakin reallıq tamamilə başqa mənərəni ortaya qoydu. İlham Əliyev bu məqamı maraqlı təqdim etmişdir. Nitqində milli lider demişdir: “Biz düşməni qova-qova irəliyə gedirdik və azad edilmiş hər şəhər və kond, orada qaldırılan Azərbaycan Bayrağı bizim Ordumuzu, xalqımızı daha da ruhlandırırdı. Nəhayət, noyabrın 8-də “alınmaz qala” sayılan Şuşa şəhəri erməni işğalçılarından azad edilmişdir. Bizim şanlı Zəfər yürüşümüz 27 sentyabrdan 8 noyabra qədər uğurla davam edirdi. Biz dağlardan, çaylardan, dərələrdən keçərək, sıldırım qayalara dırmaşaraq şanlı Zəfərə doğru gedirdik. Şuşanın düz beş il bundan əvvəl azad edilməsi Ermənistan ordusunun belini qırdı və ondan sonra onlar təslim oldular. Ondən bir gün sonra – noyabrın 9-dan 10-na keçən gecə Ermənistan rəsmən təslim olaraq kapitulyasiya aktına imza atdı. Beləliklə, ərazi bütövlüyümüzü, tarixi ədaləti, beynəlxalq hüququ və milli ləyaqətimizi biz özüümüz bərpa etdik”.

Bu fikirlərdə Vətən müharibəsinin tarixi əhəmiyyəti baxımından əsas faktorlar – ərazi bütövlüyünün, tarixi ədalətin, beynəlxalq hüququn və milli ləyaqətin təmini məsələsi, daqiq ifadə edilmişdir!

Həmrəylik və birlik

Dövlət başçısının Qələbənin 5-ci ildönümü şərafına paraddan ölkədaxili vəziyyətlə bağlı ifadə etdiyi fikirlər mövcud şərtlərlə yanaşı, strateji vacibliyi şübhə doğurmayan məqamdır. Öncə, Azərbaycan liderinin vurğuladığımız cəhətlə bağlı fikirlərinə baxaq. İlham Əliyev paradda bəyan etmişdir: “Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitlik tam bərqərar olmuşdur. Vətəndaş həmrəyliyi, vətəndaş birliyi, xalq-iqtidar birliyi əsas amillərdən biridir. Biz gənc nəslə vətənpərvərlik ruhunda, Vətənə sevgi ruhunda tərbiyə etmişik və bizim gənclərimiz 44 gün ərzində öz sinələrini qabağa verərək, güllə altına gedərək tarixi torpaqlarımızı işğalçılardan azad etdilər. Vətənpərvərlik, mənəvi keyfiyyətlərimiz şanlı Zəfərimizin əsas amillərindən biridir”.

Bu tezislerin mənə yükü və strateji hədəfləri hazırda bütün dünya dövlətləri üçün aktual bir sosial problemlə sıx bağlıdır. Məsələ müasir cəmiyyətlərdə davamlı (qalıcı) birlik, həmrəylik və sabitliyin təmin edilməsi ilə əlaqədirdir. Təcrübə göstərir ki, hazırda hətta ən inkişaf etmiş və tərəqqi potensialı güclü olan dövlətlərdə belə vurğulanan məqsədə nail olmaq çətinidir. Nümunə göstərə bilərik.

Avropa İttifaqı dünyanın ən potensialı təşkilatlarındandır (ona dövlət də deyirlər). Müxtəlif manevlərdən sonra Aİ belə qənaətə gəlmiş ki, daxili həmrəylik, integrasiya və sabitliyə nail olmadan global miqyasda güclü geosiyasi funksiyaya yerinə yetirmək imkansızdır. Bu, təşkilatın 2015-ci ildə hazırladığı strateji xarakterli məruzədə konkret ifadəsinə tapdı. 2016-cı ildə isə Aİ həmin ideyanın xüsusi yer aldığı yeni strateji sənəd hazırladı. 2019-cu ildə vurğulanan istiqamətdə təşkilatın hesabatı dinlənilədi və buna “aralıq hesabat” adı verildi.

Maraqlıdır ki, Avropada gedən bu proseslərə tanınmış filosoflar da ciddi reaksiya verməkdədirlər. Məsələn, Yürgen Habermas neçə illərdir ki, “Avropada həmrəylik” məsələsinə strateji anlamı böyük olan problem kimi fəlsəfi və siyasi təfəkkürün gündəminə gətirir.

Yəni Aİ kimi güclü və potensialı təşkilat (dövlət) üçün daxili həmrəylik, birlik, sabitlik aktuallıq baxımından ilk sıradadır.

Türkiyə üçün də bu məsələnin son dərəcə aktual olduğu “Tərsuz Türkiyə” layihəsindən aydın görünür. Çoxlu sayda başqa nümunələr də göstərə bilərik.

Bütün bunların fonunda Azərbaycan dövlət başçısının Hərbi paraddan verdiyi həmin mesajın ölkədaxili cari vəziyyətlə onun strateji kontekstdə daha da güclənməsi baxımından çox mühüm təsis olduğuna tam əmin oluruq! Bununla yanaşı, bizim üçün son dərəcə vacib olan bir mənəvi, mədəni, ideoloji və psixoloji özəlliyə diqqət yetirmək gərəkdir.

Vətən sevgisinin mənəvi gücü

Qalibiyyətimizdə Vətənə sevginin yüksək mənəvi keyfiyyət kimi dörd əsas aspektin hər birinə birbaşa aidiyyəti vardır. Nəyi nəzərdə tutduğumuzdan daha aydın olması üçün Azərbaycan dövlət başçısının paraddakı nitqindən yuxarıda gətirdiyimiz iqtibasın mənə yükü kontekstində başqa bir fikrə baxaq. Prezident İlham Əliyev 44 günlük qalibiyyət savaşının yekununu yığcam belə ifadə etmişdir: “Beləliklə, ərazi bütövlüyümüzü, tarixi ədaləti, beynəlxalq hüququ və milli ləyaqətimizi biz özüümüz bərpa etdik”.

Əlbəttə, bu tarixi nailiyyəti təmin edən faktorlar çoxdur. Lakin başlanğıcda Azərbaycanlının fədakarlığı, inamı, Vətənə sevgisi, dövlətçiliyə bağlılığı olmasa idi, ən güclü plan belə reallaşa bilməzdi. Çünki fəaliyyət olmadan ideya həyata keçmir. Onu da nəzərə almaq gərəkdir ki, Prezidentin vurğuladığı dörd faktor-komponent sosial-mədəni baxımdan ümumi anlama malikdir. Belə ki, ərazi bütövlüyünün, tarixi ədalətin, beynəlxalq hüququn və milli ləyaqətin kompleks halda bərpası mütləq surətdə mənəvi-əxlaqi faktorlarsız mümkün deyildir. Buna görədir ki, ərazi bütövlüyünün bərpasını milli ideya səviyyəsinə yüksəldən dövlət üçün, buna nail olmanın mənəvi, ideoloji, əxlaqi faktorları çox ciddi əhəmiyyət kəsb etməli idi.

Problemə bu istiqamətdən yanaşmanın başqa bir aktual anlamı mövcuddur.

Qalib ölkənin müzəffər lideri

Həmin anlam Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın 5-ci Qələbə paradında ifadə etdiyi fikirlərin işığında tarixi həqiqət anı təsiri bağışlayır. Qardaş dövlətin başçısı bəyan etmişdir: “Qardaşlarım, bu gün hamımız birlikdə otuzillik işğala son qoyan möhtəşəm və misilsiz bir Zəfərin beşinci ildönümünü qeyd edirik...”

Ürəkləri hər dəfə Vətən deyə döyünən qəhrəman qazilərimizə minnətdarlıq hissələrim ifadə edir, “Uca Allah onlardan razı olsun!” deyirəm. Həyatları bahasına aparıcıqları qəhrəmanlıq mübarizəsi ilə otuzillik işğala son qoyan Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin bütün şəxsi həyatını bir daha təbrik edirəm. Həmçinin bu böyük Zəfərin memarı və lideri olan İlham Əliyev qardaşımı səmimi-qəlbədən təbrik edir, uğurlarının daimi olmasını diləyirəm.

İstəyirəm biləsiz ki, Qarabağın azadlığı qovuşması təkcə Azərbaycan üçün deyil, Türk dünyası üçün də böyük bir qürur mənbəyidir. Azərbaycan Ordusunun Qarabağ torpağında atdığı hər addım, istiqlal və şərafət uğrunda tökülən hər damla qan Türk dünyasının tarixində şərafət nişanəsi olaraq ortaq tariximizə qızıl hərflərlə yazılmışdır”.

Azərbaycan xalqına, ordusuna verilən bu yüksək qiymət, əlbəttə, həqiqəti əks etdirir. Bununla yanaşı, həmin fikirlərdə möhtəşəm bir vürğə də diqqətdən yayınmır. Türkiyə Prezidenti “bu böyük Zəfərin memarı və lideri”ni xüsusi qeyd edir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, sözün həqiqi anlamında bu böyük Zəfərin həm memarı, həm

də lideridir!

Bu bağlılıqda Azərbaycan Prezidentinin paradda ifadə etdiyi bir fikrə diqqət edək. İlham Əliyev nitqində vurğulamışdır: “Biz enerji və nəqliyyat layihələrini uğurla həyata keçirərək bir çox ölkələr, böyük coğrafiya üçün əvəzolunmaz ölkəyə çevrildik. Bütün bu amillərlə bərabər, ordu quruculuğu hər zaman prioritet məsələ olaraq qalırdı. Biz güclü ordu, güclü Silahlı Qüvvələr yaratmışıq. Ordumuzun döyüş qabiliyyətini artırmış, ordumuzu ən müasir silahlarla, texnika ilə təchiz etmişik. Bütün bu və digər amillər bizim Qələbəmizi, şanlı Zəfərimizi şərtləndirmişdir”.

Belə alınır ki, Azərbaycanın əvəzolunmaz ölkəyə çevrilməsi kökündə liderin xilasediciliklə quruculuğu fəaliyyətində ehtiva etməsi dayanır. Liderin müsbət nəticə verən proseslərin memarı olması ilə ümumilikdə liderliyi ahəngdar etməsi kifayət qədər mürəkkəb məsələdir. Onun fəlsəfi və politoloji anlamı çoxlu sayda sosial-psixoloji və kognitiv-məntiqi məqamları özündə ehtiva edir. Biz burada siyasətçinin quruculuğu, xilaskarlığı ilə liderliyinin vəhdətini təmin etməsinə 5-ci Qələbə paradı kontekstində qısa nəzər salacağıq.

Lider – cəmiyyət vəhdəti

Qədim fəlsəfi və psixoloji təlimlərdə lider olmağı birbaşa şəxsin “bütöv olması” şərti ilə əlaqləndirmişlər. Şəxsiyyət kimi bütöv olmaq özü ilə cəmiyyəti (ilk növbədə ətrafı) vəhdətdə görməyi bacarmaq anlamındadır. Bunun üçün lider səmərəli ünsiyyət qurmağı bacarmalıdır. O da tədricən kompetentlik sahəsini genişləndirməyi tələb edir.

Sürətli dəyişikliklər və xarici təcəvüz şəraitində bu, ayrıca məzmun alır. Azərbaycan Ermənistanın təcəvüzündən bu yana daim vurğulanan anlamlarda müxtəlif neqativ təzyiqlər altında olmuşdur. Bu da liderin daha çox kompetent sahibi olmasını və toplumla vəhdətə olmağı tələb edirdi. Burada başlıca məqam liderin özünü və ətrafı müşahidəni uyğunlaşdıraraq daim refleksiyə edə bilməsi ön plana çıxır. Bununla lider həmişə olduğu situasiyanı adekvat qiymətləndirmək imkanı əldə edir.

Prezident İlham Əliyevin paradda ifadə etdiyi “əvəzolunmaz ölkə” ifadəsi məhz həmin prizmada çoxmənalı təzisdir. Ölkənin əvəzolunmazlığının təməlinə liderin əvəzolunmazlığı dayanır. Yəni məhz liderin fəvqal keyfiyyətləri yekunda ölkəni əvəzolunmaz edə bilər. Məsələnin bu aspektini R.T.Ərdoğan diplomatik terminlərlə məharətlə ifadə etmişdir. Onun mənası Azərbaycan Prezidentinin ölkədaxili münasibətlərdə yaratdığı harmoniya aurasını regional, regionalarası və global miqyaslara uğurla proyeksiya edə bilməsi ilə sıx bağlıdır. Bu, islahatçı liderliyin əsas əlamətidir!

Deməli, bu Hərbi parad Prezident İlham Əliyevin postmüharibə mərhələsində uğurlu liderliyinin məntiqi göstəricisidir. Azərbaycan dövlət başçısının fəallığı və uğurlu siyasi mövqeyi 2025-ci il 8 noyabr tarixli parada xüsusi geosiyasi, siyasi və təhlükəsizlik aktuallığı vermişdir!

5 ilin milli qüruru

Azərbaycan Prezidenti paraddakı nitqində əldə edilən nailiyyətlərin bütövlükdə Azərbaycan xalqına yaşatdığı qürur hissini ayrıca qeyd etmişdir. Dövlət başçısı ifadə etmişdir: “Biz bu beş ildə qürur hissi ilə yaşamışıq. Öminəm ki, bundan sonra Azərbaycan xalqı qəhrəman, müzəffər xalq kimi, Azərbaycan dövləti qalib dövlət kimi əbədi yaşayacaqdır. Biz – bu torpaqların sahibləri Qarabağa, Şərqi Zəngəzura qayıtmışıq və bundan sonra bu torpaqlarda əbədi yaşayacağıq. Azərbaycan Bayrağı bu torpaqlarda əbədi dalğalanacaqdır”.

Ümumiyyətlə, Vətən müharibəsinin fəlsəfi kontekstində Qələbənin fərdlənir və toplumun şüuruna və psixologiyasına təsiri məsələsi ciddi məqamlardandır. Çünki dünyə tarixi göstərir ki, bir sıra hallarda, hətta toplumun belə müharibədə qələbədən “başı gıcəllənir” və postmüharibə mərhələsində yeni müharibələr aparmağın psixoloji təsiri altına düşür. Bu tendensiya güclənsə, dövlət və cəmiyyət əldə etdiyi qələbənin bütün mənəvi-psixoloji fəzilətliyini itirmiş olur. Məhz bu məqamda liderin müdrikiyi ilə sülhsevərliyinin münasibətləri aktuallaşmış olur. Aydın olur ki, Vətən müharibəsini hansı hüduqlara qədər lider təsəvvür edirmiş. Buradan iki istiqamətə çıxış vardır.

Birincisi, lider postmüharibə mərhələsində Qələbəni dövlətçiliyin, milli maraqların tərəqqisi namına qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq platformalarına istiqamətləndirir. Bu anlamda Zəfər davam edir! Toplum hərbi qələbədən aldığı yüksək qürurverici enerjiyi yeni düşməni axtarışına deyil, özünə sevgini artırmağa, qurmağa-yaratmağa, cəmiyyəti tərəqqiyə istiqamətlənməyə proyeksiya edir. Bunu yalnız liderin aparıcılığı və quruculuğu ilə edə bilər!

İkincisi, lider hansısa subyekti maraqlar namına bütövlükdə cəmiyyəti və ölkəni aqressiv dəlgəyə kökləyir. Bununla o, müvəqqəti olaraq hakimiyyətini saxlasa da, dövlətçilik baxımından stratejiyi udurur və ölkəni yeni dramatik hallara doğru sürükləyir. Nəticəsi gec və ya tez özünü göstərir. Başqa faktlarla yanaşı, 5-ci Qələbə paradı göstərdi ki, Azərbaycan lider tam olaraq birinci seçimi etmişdir. Bu, bütövlükdə cəmiyyətin və dövlətin “fəaliyyət ruhu”na təsir etmişdir. Paradın təqdimatı və ümumi gediş göstərdi ki, həmin tədbir bu konstruktiv və qurucu “dalğa”ya köklənmişdir.

Vurğuladığımız özəlliyin paradın dövlətçilikdə tutduğu yer baxımından ayrıca təhlili zəruridir.

(ardı var)

Füzuli QURBANOV,
XQ-nin analitiki,
fəlsəfə elmləri doktoru